

TOETSINGSKADER RISICOREGELINGEN RIJKSOVERHEID voor de Borgstelling MKB-landbouwkredieten (BL), onderdeel tijdelijke kredietfaciliteit t.b.v. glastuinbouw i.v.m. gascrisis door Russische oorlog tegen Oekraïne (BL-G)

Conform het beleidskader risicoregelingen vindt besluitvorming over een nieuwe risicoregeling en/of aanpassing van een bestaande risicoregeling plaats aan de hand van het «Toetsingskader Risicoregelingen». Na besluitvorming in de ministerraad wordt het toetsingskader verstuurd aan het parlement.

Inleiding

In de aanloop naar en tijdens de Russische oorlog tegen Oekraïne is de energiemarkt zodanig veranderd dat veel sectoren van de maatschappij daardoor worden geraakt. De hoge energieprijzen benadrukken de noodzaak om de energietransitie in de glastuinbouwsector te versnellen. Daarvoor heeft de minister van LNV in april een pakket maatregelen gepresenteerd en in augustus het openstellingsbudget voor de subsidieregeling Energie-efficiëntie glastuinbouw (EG-regeling) in 2022 tot € 60 mln. verhoogd. Het kabinet heeft als ondersteuning voor het MKB-bedrijfsleven de Tegemoetkoming Energiekosten energie-intensief mkb (TEK) aangekondigd. Via deze regeling zullen MKB-bedrijven in de loop van 2023 een gedeeltelijke tegemoetkoming in de lasten voor de hoge energiekosten gaan krijgen.

Daarnaast biedt het garantie-instrumentarium, waar de Staat samen met banken garant staat voor het krediet dat banken aan ondernemers verstrekken, mogelijkheden voor overbruggingskredieten. Binnen de Borgstelling MKB-kredieten (BMKB) van EZK kunnen banken reeds voor bedrijven met liquiditeitstekorten een overheidsborgstelling krijgen. Maar energie-intensieve glastuinbouwbedrijven die onder het garantstellingsinstrumentarium van LNV vallen, hebben die mogelijkheid niet onder de Borgstelling MKB-Landbouwkredieten (BL). Dat verschil in behandeling tussen sectoren wordt in de huidige situatie als onwenselijk ervaren. De hieronder voorgestelde wijziging van de BL maakt het daarom mogelijk dat banken ook voor glastuinbouwbedrijven met liquiditeitstekorten een borgstellingskrediet kunnen aanvragen.

In overleg met partijen vanuit de sector en de banken wil het kabinet met dit borgstellingsinstrument voorkomen dat energie intensieve glastuinbouwbedrijven met continuïteitsperspectief, o.a. richting klimaatneutrale bedrijfsvoering, nu failliet gaan door de huidige crisismoments.

Beschrijving regeling en voorgestelde wijzigingen

De BL-G wordt als een tijdelijke module onder de regeling Borgstelling MKB-landbouwkredieten gebracht. Er wordt gebruik gemaakt van garantieruimte die mede door het lage investeringsniveau in de land- en tuinbouwsector momenteel niet gebruikt wordt.

Na vaststelling van dit Toetsingskader door de MR zal de regeling conform de Kamerbrief worden opengesteld tot en met 28 februari 2023 en afhankelijk van de ontwikkelingen op de energie- en tuinbouwmarkt nogmaals in de tweede helft van 2023.

De regeling Borgstelling MKB-landbouwkredieten (BL) richt zich regulier op een borgstelling voor kredieten verstrekt door financiers aan land- en tuinbouwbedrijven, bestemd voor nieuwe investeringen en omschakeling, met een goed continuïteitsperspectief maar een tekort aan zekerheden volgens de normale bancaire praktijk (borgstellingskredieten).

De BL is als titel 2.5 onderdeel van de Regeling nationale EZK- en LNV-subsidies met vijf reguliere modules waarmee borgstellingskredieten tot € 1,2 mln (basis). of € 2,5 mln. (plus-borgstelling) per bedrijf verstrekt kunnen worden voor resp. investeringen of specifieke verduurzamings-investeringen. De borgstelling bedraagt regulier 70% over 2/3 van het totaal door de bank verstrekte krediet. In de regeling zit ook nog de module BL-C, werkkapitaalkredieten nodig als gevolg van de coronamaatregelen. Deze module is sinds 1-7-2022 echter niet meer opengesteld. Voor de BL-G wordt gebruik gemaakt van de elementen van die regeling, die ook specifiek opgezet is ten behoeve van werkkapitaal dat nodig is vanwege uitzonderlijke omstandigheden.

Werkkapitaal voor het betalen van lopende rekeningen kan om staatssteun-technische redenen binnen de BL onder gewone omstandigheden niet worden meegenomen, waar dit binnen de Borgstelling MKB-kredieten (BMKB) wel mogelijk is. De BL-G die nu wordt ingebouwd faciliteert tijdelijk vanaf de openstelling tot en met 28 februari 2023, en zoals nu voorzien in de tweede helft van 2023 tot en met december 2023 een borgstellingskrediet voor het tijdelijk extra werkkapitaal dat

glastuinbouwbedrijven nodig hebben i.v.m. de hoge energieprijzen en het kunnen realiseren van energiebesparingen:

1. voor bedrijven met toekomstperspectief vanuit de energietransitie-doelen voor de glastuinbouw, blijkend uit een als reëel ingeschat stappenplan voor energiebesparing (korte termijn) en omschakeling (langere termijn), waarvan de korte termijn investeringen direct gedaan zullen worden;
2. waarbij LNV/de Staat borg staat voor 70% van het tijdelijke werkkapitaalkrediet dat nodig is voor de continuïteit van de bedrijfsvoering;
3. met een initiële looptijd van 4 jaar, waarbij in de eerste 2 jaar niet afgelost hoeft te worden, maar daarna in 2 jaar;
4. waarbij de maximale totale borgstelling per bedrijf € 1,5 mln. resp. € 2,8 mln. bedraagt indien door reguliere borgstellingen de maximale ruimte per bedrijf al is gebruikt, zodat voor de bedrijven in die situatie nog € 300.000,- BL-G ruimte beschikbaar is;
5. waarvoor de ondernemer een éénmalige provisie van 3% resp. 1% indien starter/overnemer betaalt (conform regulier in de BL).

Ad 4) Ten tijde van de coronacrisis, kon men onder een garantie een incidenteel BL-C(rona) werkkapitaal krediet ook op basis van deze clausule ontvangen. Indien een bedrijf hierdoor de maximale borgstelling van € 1,5 mln. resp. € 2,8 mln nog benut, dan is die extra ruimte niet voor de BL-G beschikbaar.

Probleemstelling en rol van de overheid

1. *Wat is het probleem dat aanleiding is voor het beleidsvoorstel?*

Het mkb wordt getroffen door de directe en indirecte gevolgen van de Russische oorlog tegen Oekraïne. In de aanloop naar deze oorlog is de energiemarkt al sterk getroffen door stijgingen van de elektriciteits- en gasprijzen. De glastuinbouw is als energie-intensieve agrosector als een van de eerste direct en erg hard geraakt en al vanaf de herfst 2022 allerlei aanpassingen aan het doen.

De directe gevolgen zijn sterk gestegen kostprijzen die glastuinbouwbedrijven in de markt voor tuinbouwproducten niet één op één kunnen doorberekenen aan de productafnemers. Het kost tijd voordat daar een nieuw evenwicht ontstaat, waarop weer reguliere rendementsbegrotingen kunnen worden gemaakt en financieringen goed doorgerekend kunnen worden.

De bedrijven in de sector passen hun bedrijfsvoering in verband met de hoge energiekosten op allerlei manieren aan. Hierdoor is het energieverbruik door de sector in de afgelopen maanden al circa 30% verminderd ten opzichte van dezelfde maanden in de afgelopen jaren. Het pallet van maatregelen laat een brede diversiteit zien: telen op lagere temperatuur, met minder belichting, andere minder energie-intensieve eenjarige teelten, tijdelijk stilleggen / een teelt overslaan in de wintermaanden etc.

De banken helpen bedrijven door opschorting van aflossingen van bestaande kredieten, daarnaast door de investeringen ten behoeve van de energietransitie en eventueel een aanpassing van het bedrijfsmodel te financieren. Er is echter een categorie bedrijven, met name met meerjarige gewassen zoals rozen, die relatief veel warmte nodig hebben en de teelt niet tijdelijk stil kunnen leggen omdat dan hun gewas verloren gaat. Die hebben beperktere mogelijkheden om door teeltaanpassingen de energierekening te verminderen. Deze categorie bedrijven heeft een (overbruggings)krediet nodig om niet noodgedwongen op korte termijn te moeten stoppen. Deze kredieten blijken voor een select aantal bedrijven alleen met een borgstelling door de rijksoverheid (waarmee de Staat voor een deel van het krediet garant staat) verstrekt te kunnen worden.

2. *Waarom rekent de centrale overheid het tot haar verantwoordelijkheid om het probleem op te lossen?*

Onder de BL-G worden financieringen toegelaten als oplossing voor het liquiditeitsprobleem als gevolg van de hoge energierekening en in de kern gezonde glastuinbouwbedrijven met voldoende toekomstperspectief - ook om de energietransitie mee maken- niet om te laten vallen. Deze mogelijkheid bestaat reeds voor het niet-agrarisch MKB in de BMKB van EZK. Die optie mist een categorie glastuinbouwsector in de huidige situatie, want als die er wel is zou er voor die bedrijven wel enige financieringsruimte blijven om energietransitie-investeringen te doen die leiden tot verminderde gasafhankelijkheid. Dit wordt van belang geacht, want:

- het probleem gaat de topsector Tuinbouw & Uitgangsmaterialen aan, een sector die een specifieke kracht voor de Nederlandse economie betekent;
- het kabinet vindt het van belang dat de bedrijven met een positief continuïteits-perspectief ook t.a.v. het meegaan in de energietransitie door kunnen;

- een verzwakking van dit cluster van een uit mkb-bedrijven bestaande sector met een schil van innovatie, onderwijsinstellingen en toeleveranciers, als gevolg van de abrupte wijzigingen in de energiemarkt kan de specifieke concurrentiekracht van het cluster op termijn verzwakken en daarmee de Nederlandse economie, terwijl de sector volop bezig is om te vormen naar een klimaatneutrale sector in 2040 om de internationaal vooraanstaande rol te kunnen blijven spelen;
- het kabinet kiest ervoor om langs deze weg de sector een ruggesteun te bieden door de aangeduide groep bedrijven over het nu voorziene tijdelijke liquiditeitstekort heen te helpen; met een borgstelling waaraan ook nog transitievoorwaarden (zie het hierboven genoemde stappenplan) zijn verbonden, wil het kabinet een verzwakking van de sector door de hoge energieprijzen voorkomen.

3. *Is het voorstel voor de risicoregeling:*

- a) ter compensatie van risico's die niet in de markt kunnen worden gedekt, en/of*
b) het beste instrument waarmee een optimale doelmatigheidswinst kan worden bewerkstelligd ten opzichte van andere beleidsinstrumenten? Maak een vergelijking met alternatieve beleidsinstrumenten.

De Nederlandse land- en tuinbouwsector is van oudsher gefinancierd met familiekapitaal plus bancaire krediet. Op dit moment zijn er – zeker voor kortlopend krediet in crisissituaties – geen alternatieve financiers die in deze sector de rol van banken nu over willen nemen. Banken zijn van nature risico-avers, in de zin dat ze zich primair richten op uitzettingen die gekenmerkt worden door (relatief) beperkte risico's (en genoeg nemen met een (relatief) lager rendement), in plaats van zoeken naar uitzettingen met het hoogste rendement (en daarbij een hoog risico accepteren).

De organisatie/bedrijfsvoering van de banken is ingericht op het verstrekken van kredieten met een beperkt risicoprofiel. Het verstrekken van leningen met een hoog risicoprofiel (en bijbehorende hoge rente) is voor banken ongebruikelijk en past niet in de reguliere kredietverlening naar hun klanten. De BL is zo ingericht dat bedrijven met voldoende zicht op rentabiliteit en continuïteit, maar die vanuit het optiek van de bank een te hoog risico kennen vanwege een gebrek aan zekerheden, toch in staat zijn krediet aan te trekken, omdat risico en rendement voor de bank daarmee in overeenstemming komen. Normaliter is een additionele financiering mogelijk op basis van rentabiliteit, maar in dit geval (kortlopende leningen met een aan de crisis door de Russische oorlog tegen Oekraïne gerelateerde financieringsproblematiek) is die er niet direct. Het gaat hierbij om een overbruggingskrediet, dat later terugverdiend en afbetaald moet worden. Voor de hierboven genoemde categorie bedrijven is aangegeven dat dit overbruggingskrediet alleen mogelijk is met overheidsborgstelling. Het kabinet vindt dit – tijdelijk – een wenselijke maatregel voor deze topsector.

Met betrekking tot b: De regeling heeft vanwege de hoge leverage (de uitkering aan schades is naar verwachting vele malen lager dan het totaalbedrag waarvoor borg wordt gestaan en dus gefinancierd wordt aan het mkb) een meerwaarde boven een kasstroom of subsidie. Door de vorm van borgstelling waarbij het risico wordt gedeeld met banken blijven de banken gestimuleerd om de toekomstbestendigheid van een ondernemer bij een kredietaanvraag kritisch te toetsen. Tegelijk blijft de ondernemer gestimuleerd om de kosten waar mogelijk te drukken. De lening moet immers worden afgelost. Een borgstelling richting financiers geeft een optimale operationele efficiency: financiers zijn veel beter dan de overheid in staat risico's van land- en tuinbouw financiering te beoordelen en nemen de operationele kosten van bedrijfsfinanciering (feitenonderzoek, bedrijfsanalyse) voor hun rekening; deze taakverdeling en de daarop afgestemde inrichting van de BL maakt het mogelijk tegen relatief geringe kosten op de expertise van de financier mee te liften. Benutting van de BL voor de huidige problematiek heeft verder een aantal andere voordelen. De BL is een al lang bestaande regeling, waarmee de banken vertrouwd zijn en weten hoe deze in de praktijk door RVO wordt uitgevoerd. In 2020-2021 is er ook ervaring opgedaan met verstrekking van overbruggingskredieten onder de BL-C (Corona-borgstelling). Dat maakt snelle invoering mogelijk. Deze regeling kan de rust en het vertrouwen terugbrengen die deze groep ondernemers nodig heeft om weer in de toekomst te gaan investeren, waar nu veel onzekerheid en onrust bestaat over investeringsbeslissingen die genomen moeten worden terwijl ook de winter-stookperiode voor de deur staat.

4. *Op welke wijze wordt het nieuw aan te gane risico gecompenseerd door risico's vanuit andere risicoregelingen binnen de begroting te verminderen?*

Deze borgstelling komt door de bijzondere omstandigheden tijdelijk naast de bestaande mogelijkheden, er worden geen modules van de BL geschrapt. Wel worden reeds bestaande BL modules qua beschikbare garantieruimte lager gemaakt om deze nieuwe BL-G module mogelijk te maken. Hiertoe wordt een gewijzigd openstellingsbesluit gepubliceerd. De overheid krijgt door deze tijdelijke module dus geen grotere garantieportefeuille dan waar al rekening mee gehouden is. Het

garantieplafond voor LNV-borgstellingen (€ 120 mln. per jaar) wordt niet opgehoogd door deze nieuwe BL-G module.

Risico's en risicobeheersing

5. *Wat zijn de risico's van de regeling voor het Rijk:*
a. *Wat is het totaalrisico van de regeling op jaarbasis? Kent de regeling een totaalplafond?*

Op basis van de meest actuele verwachtingen en inschattingen gaat het om een totaal bedrag van circa € 50 mln. aan overbruggingskredieten bij circa 65 toekomstgerichte glastuinbouwbedrijven in Nederland in 2022. Bij 70% borgstelling door het Rijk is hiervoor € 35 mln. garantieruimte in 2022 nodig. En met betrekking tot de 2^e helft van 2023 is mogelijk ook € 35 mln. aan garantieruimte nodig. Totaal gaat het om € 70 mln.

- b. *Hoe staan risico en rendement van de regeling tot elkaar in verhouding?*

Gezien het lange bestaan van de regeling (sinds 1951) is er ruime ervaring met het omgaan en beheersen van risico bij het afgeven van borgstellingskredieten. Het feit dat de regeling altijd een deel van het risico bij de bank laat, maakt dat deze een belang heeft bij het zo goed mogelijk inschatten en beheersen van het risico. Banken zullen de kredietverlening ook voor deze overbruggingskredieten op dezelfde wijze beoordelen en verlenen omdat zij geen baat hebben bij verliezen hierop.

Voor dit overbruggings-borgstellingskrediet wordt ook beoordeeld (zie onder 6) dat het bedrijf het perspectief moet hebben mee te kunnen in de energietransitie van de glastuinbouwsector. Dat is de voorwaarde om een glastuinbouwbedrijf ook nu als een in de kern gezond bedrijf te kunnen beschouwen. En om het risico van de financiering te kunnen beoordelen als vergelijkbaar met het historische defaultrisico van 10,7% (bron: doorrekening RVO-cijfers, sectorspecifiek). Daarmee rekenend moet de overheid in deze sector rekening houden met een bedrag van ca. € 3,7 mln. aan verliesdeclaraties voor de BL-G kredieten in 2022 (exclusief provisie-inkomsten, zie ad 8). Indien in 2023 nog een keer de BL-G wordt opengesteld, dient nogmaals met eenzelfde bedrag rekening gehouden te worden.

Mogelijk, maar niet doorrekenbaar, vallen in deze situatie het defaultpercentage en daarmee de uit deze borgstelling voorkomende verliesdeclaraties iets hoger uit. Hierop wordt onder 9. – risicovoorziening – ingegaan.

- c. *Wat is de inschatting van het risico voor het Rijk in termen van waarschijnlijkheid, impact, blootstellingduur en beheersingsmate?*

De regeling zal waarschijnlijk worden opengesteld in de loop van december 2022 (afhankelijk van de staatssteungoedkeuring van de Europese Commissie) en zal lopen tot en met 28-2-2023 en naar verwachting een tweede openstelling van gelijke omvang in de tweede helft van 2023 tot en met 31-12-2023.

Met de maximale looptijd van het krediet voor werkkapitaal van 4 jaar waarbij de gebruikelijke opschortingsmogelijkheden binnen de BL gebruikt kunnen worden, kunnen er tot 6 jaar na de verlening verliesdeclaraties op de borgstelling ingediend worden; derhalve tot op z'n laatst eind 2028 (voor de laatste eind 2023 te verlenen kredieten) .

De belangrijkste beheersingsmaatregel is de beoordeling en het beheer van de kredieten door de banken inclusief de eis met betrekking tot het stappenplan energietransitie.

6. *Welke risico-beheersende en risico-mitigerende maatregelen worden getroffen om het risico voor het Rijk te minimaliseren? Heeft de budgettaire verantwoordelijke minister voldoende mogelijkheden tot beheersing van de risico's, ook als de regeling op afstand van het Rijk wordt uitgevoerd?*
7. *Bij complexe risico's: hoe beoordeelt een onafhankelijke expert het risico van het voorstel en de risico-beheersende en risico-mitigerende maatregelen van Rijk?*

Beantwoording 6. en 7.:

Zoals aangegeven beoordelen de banken aan de voorkant van het proces of een bedrijfsplan een reëel continuïteitsperspectief laat zien en een borgstellingskrediet verstrekt kan worden; zij hebben er zelf ook belang bij dat een bedrijf niet ten onder gaat (bij deze borgstelling 30% van het krediet). Banken hebben aangegeven daarbij te kijken naar het verdienmodel van het bedrijf rekening houdend met blijvend hogere gasprijzen dan in voorjaar 2021. Daarnaast moeten banken aankomende financiële problemen van een bedrijf met borgstellingskrediet melden bij RVO. In die

situatie heeft RVO middels de hardheidsclausule in de BL mogelijkheden om met de banken maatwerk te leveren om faillissement te voorkomen, dan wel het verlies bij onvermijdelijk faillissement te beperken.

De uitvoering van de regeling vindt plaats door RVO met een jarenlange uitvoeringservaring met de BL c.q. de voorgangers van de BL (tot 2010 Borgstellingsfonds voor de Landbouw, van 2010-2016 de Garantstelling Landbouw) én de borgstellingsregelingen van het Ministerie van EZK zoals de BMKB. RVO heeft derhalve veel ervaring met de banken die zeer bepalend zijn voor het risicobeheer; zij dienen net als bij iedere andere financiering die ze verstrekken actie te ondernemen als dat nodig is. Banken moeten daarbij niet alleen voldoen aan hun eigen voorschriften (toezicht door DNB), maar worden ook achteraf door RVO gecontroleerd. Een ingeroepen borgstelling wordt pas gehonoreerd als de bank gedurende het hele financieringsproces juist heeft gehandeld. Indien dit niet het geval is wordt een verliesdeclaratie afgekeurd.

Conform de specifieke eis zal bij deze regeling voor overbrugging ook getoetst worden of het krediet is verleend aansluitend bij het reëel stappenplan voor de overstap naar duurzame energiebronnen (langere termijn) dat door het bedrijf is opgesteld en dat het bedrijf de energiebesparingsvoorzieningen zal treffen die nodig zijn vanuit de wettelijke energiebesparingsplicht die met ingang van 2023 ook voor de glastuinbouwsector geldt. RVO kan dat stappenplan vooraf toetsen.

Vormgeving

8. *Welke premie wordt voorgesteld en hoeveel wordt doorberekend aan de eindgebruiker? Is deze premie kostendekkend en marktconform. Zo nee, hoeveel budgettaire ruimte wordt door het vakdepartement specifiek ingezet?*

Voor de borgstelling van deze nieuwe module wordt door de ondernemer éénmalig de reguliere BL-provisie betaald.

Deze provisie bedraagt eenmalig:

- 3% voor de ondernemer;
- of 1% ingeval de MKB-landbouwondernemer starter of overnemer is van een agrarisch bedrijf

Voor deze borgstelling zal per openstelling à € 35 mln. garantieruimte ca. € 1 mln. aan provisies ontvangen worden door RVO. Indien in 2023 nog een keer de BL-G wordt opengesteld, dient nogmaals met eenzelfde bedrag rekening gehouden te worden.

9. *Hoe wordt de risicovoorziening vormgegeven?*

Als risicovoorziening voor de borgstellingen fungeert in de LNV-begroting de begrotingsreserve borgstellingsfaciliteit. Deze risicovoorziening wordt gevoed met een bijdrage vanuit de LNV-begroting en met provisie-inkomsten. Deze risicovoorziening – met bij RVO een onderliggende administratie voor de verschillende BL-modules - fungeert als de buffer die nodig is om verliesdeclaraties (als gevolg van faillissementen) bij afgegeven borgstellingen op te kunnen vangen. Voor de BL-G wordt vanuit de LNV-begroting per € 35 mln. garantie-openstelling een bedrag van € 2,7 mln. in de interne begrotingsreserve borgstellingsfaciliteit gereserveerd.

Ultimo 2023 is € 28 mln beschikbaar om eventuele verliesdeclaraties te dekken (bron: LNV begroting 2023, risicoparagraaf). De begrotingsreserve van de borgstellingsfaciliteit is naar huidige inzichten "goed op peil". Het aantal verstrekte BL garanties (exclusief BL-C, deze heeft een gescheiden boekhouding) is de afgelopen jaren minder dan in de jaren daarvoor geweest. Maar LNV heeft de afgelopen jaren in de begrotingsreserve wel voor het reguliere garantiegebruik gestort. Daardoor is er naar verwachting heden enige buffercapaciteit aanwezig ingeval het defaultpercentage hoger zou uitvallen dan 10,7%.

10. *Welke horizonbepaling wordt gehanteerd (standaardtermijn is maximaal 5 jaar)?*

De BL heeft als horizon 31-12-2024. Voor deze specifieke tijdelijk BL-module zijn twee openstellingsperiodes voorzien: z.s.m. in december 2022 t/m 28-2-2023 en augustus – december 2023.

11. *Wie voert de risicoregeling uit en wat zijn de uitvoeringskosten van de regeling?*

Net als de overige modules van BL wordt het borgstellingskrediet voor extra werkkapitaal in verband met de hoge energieprijzen glastuinbouw uitgevoerd door RVO. De uitvoeringskosten van het borgstellingskrediet Werkkapitaal Glastuinbouw (BL-G) in het eerste jaar zijn begroot op € 30.000,- euro. Omdat er relatief weinig borgstellingen zijn verleend, kan de BL-G binnen de begrote uitvoeringskosten voor de BL opgevangen worden.

12. Hoe wordt de regeling geëvalueerd, welke informatie is daarvoor relevant en hoe wordt een deugdelijke evaluatie geborgd?

Het gebruik in de periode t/m eind 2023 en de verliesdeclaraties t/m uiterlijk 2028 worden apart gemonitord. De evaluatie van deze regeling zal onderdeel uitmaken van de evaluatie van het beleid t.b.v. de energietransitie glastuinbouw.